

Meiningar og kjak

Den færøske kolonialisme i Grønland

Ole Wich - BA i historie

En færøsk arbejdsgruppe har for nylig været på rejse til Færingehavnen syd for Nuuk for at udfærdige en rapport om de fysiske efterladenskaber efter den færøske kolonialisme i Grønland i forrige århundrede. Tillige har formanden for det Færøernes Lagting, Páll á Reynatúgvu, lige besøgt stedet i forbindelse med et tingformandsmøde i Grønland.

Da færingene erobrede landområder i Grønland

Færingehavnens forhistorie er, at i begyndelsen af tyverne var der krise i det færøske fiskeri. Da færingerne i 1925 fandt ud af, at der var mange torsk ved Grønland, lagde både erhvervslivet og de færøske politikere et voldsomt pres på danske politikere for at kunne fiske torsk ved Grønland. De færøske fiskeskibe, der var små og umoderne, kunne kun at sejle til Grønland og udnytte de grønlandske fiskeressourcer på fiskebankerne, hvis de havde et støttepunkt på grønlandsk jord. Men situationen var, at Grønland stadig var lukket land administreret af den næsten enerådige Grønlandsstyrelse.

Det færøske pres på de danske parlamentarikere var imidlertid så stort og markant, at allerede fra 1926 kunne færøske fiskere fange torsk ved Grønland med et støttepunkt på grønlandsk jord. Kombinationen mellem en skrantende færøsk økonomi, en massiv færøsk enighed, de danske politikeres velvilje og inuitternes

manglende kollektive stemme, kunne det færøske samfund således etablere kolonier i Grønland. Med udgangspunkt i Færingehavnen lidt syd for Nuuk udviklede dette fiskeri sig efterhånden til at være bærende for den færøske økonomi i flere år inden krigen. Færingernes engagement på land fortsatte efter krigen indtil 1990, hvor Nordrafar A/S gik konkurs.

Et grønlandsk påbud til det færøske Landstyre

Men tilbage stod alle bygninger i færingehavnene og forfaldt. Det gør de endnu, så da den grønlandske landstyesformand Kiel Kielsen i marts 2016 var på Færøerne påpegede han, at nu skulle der ryddes op efter de færøske koloniaktiviteter. Nu pågår så omsider et færøsk planlægningsarbejde af oprydningen i samarbejde med grønlandske myndigheder.

Men hvad kan være forklaringen på den pinlige situation, at det færøske samfund skal have et direkte påbud fra landstyesformand Kiel Kielsen om at rydde op efter sig i Grønland? En oprydning måtte vel været indlysende, eftersom de grønlandske faciliteter har bidraget så markant til det færøske samfundsmaskineri gennem så mange år.

En del af forklaringen kan bunde i en generel færøsk opfattelse af erhvervseventyret i Grønland som udelukkende positivt og helt uden kritiske vinkler på dette erhvervseventyr. Det har blandt andet bevirket, at de færøske beretninger om færingehavnene ikke indeholder refleksioner over,

Páll Á Reynatúgvu har tilføjet 7 billeder og en video.

22 timer · 🌐

Á tingformansfundinum í Grønlandi, vitjaðu vit eisini Føroyingahavnina og Nordafar.

Svært at síggja støðuna, men samstundis við stórari virðing fyri teimum sum tóku land, og funnu nýggjar vinnuleiðir í Grønlandi.

Ikki sørt at kenslurnar tóku meg av fótum eina løtu, at síggja hvussu støðan er, her sum nógvir føroyingar vunnu sær livibreyðið í fyra áratíggju. Neyvan nógv (nakað) í stendur til at bjarga her.

Hóast Nordafar endaði sum privat ogn, so eiga vit sum samfelag okkara ábyrgd at rudda upp eftir okkum, og eg fari at gera mítt til at so verður.

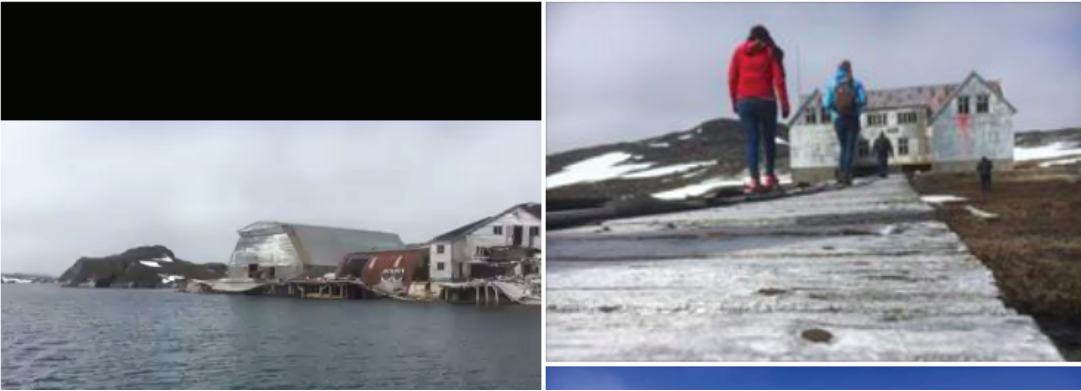

Illustration: Færøernes lagtingformand Páll á Reynatúgvus Facebook-opslag den 15. juni 2017 om besøget i Færingehavnen.

hvordan befolkningen i Grønland har set på den færøske invasion af deres landområder. Dette ses tydeligt i den færøske litteratur og omtale af tilstedeværelsen i Grønland. Her hyldes de modige fiskeres herodiske farefulde felttog, hvor de møjsommeligt hentede penge hjem til den skrantende færøske økonomi. I

denne optik er etableringen i Grønland at betragte som en erobring af nyt land og nye havområder, helt uden et egentlig medfølgende ansvar og refleksion.

Tre færøske helteberetninger fra Grønland

I den mest kendte litteratur om de færøske aktiviteter i Grønland,

en række på 8 bøger 1997-2003 under fællestitlen »Teir tóku land«, af journalisten og politikeren Jógvan Arge, kan ses som en lang hyldest til de stolte færøske fiskeres bedrifter i Grønland. Bøgerne består af anekdotebaseret omtale af historiske hændelser set fra færøsk synsvinkel, mens grønlændere og grønlandske syns-

Lygn oman á lygn!

Heðin Mortensen
býráðslimur

Skjótt er hálvt ár farið av setuni hjá nýggja meirilutanum í Tórshavnar býráð, sum fyrst og fremst skuldi rudda upp og fáa skil upp á tingini, eftir at hovuðsstaðurin hevði verið vanrøktur í so nógv ár. Men synd er at siga, at nakað serligt kemur burturúr – og tað skal undanfarna býráð nú eisini hava skyldina fyri!

Aktuella málið í lètuni er vinnuøkið á Sundi, har ætlanin er at fylla 50.000 fermetrar út við gróti, ið skal koma frá Eysturoyartunlinum. Men hóast hetta er eitt mál, sum

í politiskum høpi er so ungt, at tað stórt sæð bara hevur verið viðgjørt í núverandi býráð, førir Gunvør Balle í Tjóðveldi fram, at hetta er eitt mál, sum nýggi býráðsmeirilutin hevur arvað frá undanfarna býráð.

Størri lygn er ikki til, tí veruleikin er – svart upp á hvítt – at tað er núverandi býráðsmeirilutin, sum fult og heilt hevur koyrt málið íggjøgnum og sett øll ynski hjá kaldbaksfólki til viks. Núverandi býráðsmeirilutin eigur stórt sæð alla ta politisku viðgerðina av málinum, og allar avtalur og avgerðir eigur nýggi býráðsmeirilutin fult og heilt!

Einki var avgjört

Eingin ítøkilig politisk avgerð varð tikin í málinum í gamla býráðnum, har málið ikki kom til politiska

viðgerð fyrr enn í oktober mánaði, tá ein meira ítøkiligur fyrisurningur kom frá tunnilsfelagnum um grótið úr tunlinum. Tórshavnar havn, sum Vinnunevndin hjá býráðnum varðar av og har Jákup Dam í Tjóðveldi var ein av limunum, hevði fingið fyrisurningar av ymsum slag í sambandi við gróti, men eingin avgerð var tikin og enn minni nøkur avtala gjørd.

Í sambandi við, at Tórshavnar kommuna gjørdi eina avtalu við landið um innkomuveg til Havnina, gjørdist spurningurin um grótið frá Eysturoyartunlinum so smátt aktuellur, og greitt var, at skuldi grótið leggjast og brúkast á Sundi, mátti byggisamtyktin broytast. Tað samtykti Tórshavnar býráð einmælt – tað vil siga eisini Marin Katrina

Fryðal og Jákup Dam í Tjóðveldi og Bogi Andreasen í Fólka flokkinum – tann 30. november í fjør.

Áðrenn ein broyting kann gerast í byggisamtyktini, skal hon liggja frammi í seks vikur til almenna hoyring, og tá var tað, at kaldbaksfólk tóku seg saman og mótmæltu ætlanini um at fylla enn meira út á Sundi og at gera vinnuøkið uppafur størri. Sjálvur kallaði eg sum borgarstjóri inn til borgarafund í desember, har millum annað varð greitt frá, at einki varð gjørt, fyrr enn hoyringsfreistin var farin.

Vildu ikki steðga tí

Hesar seks vikurnar, sum eru altavgerandi fyri víðari gongdina í málinum, høvdu við sær, at málið slett ikki kundi verða

avgreitt av undanfarna býráði, tí hoyringsfreistin var ikki úti, fyrr enn tvær vikur inn í setuna hjá nýggja býráðnum. Við øðrum orðum er tað beinleiðis lygn, tá Gunvør Balle førir fram, at undanfarna býráð hevði skrivað undir sáttmála um, at gróti frá Eysturoyartunlinum skuldi leggjast til vinnuøki á Sundi!

Tvørturímóti er sannleikin tann, at núverandi býráðsmeiriluti hevur havt fleiri møguleikar at vent gongdini í málinum, men hevur ikki gjørt tað! Próvfasti veruleikin er, at heilar tríggar ferðir hevur býráðsmeirilutin havt møguleika at steðgað málinum í byggi- og býarskipanarnevndini, men hevur ikki gjørt tað.

Hvørki 24. januar, 15. februar ella 2. mars valdi núverandi